

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

PE1007

[Total No. of Pages : 2

[6574]-11

First Year M.Ed. (General)

101 : PSYCHOLOGY OF LEARNING AND DEVELOPMENT

(2015 Pattern) (Semester - I)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Students should strictly follow the word limit given.*
- 4) *No suppliments will be provided.*

Q1) Explain structuralism with its characteristics and its educational implimentations. **[15]**

OR

Explain the theory of moral development given by kohlberg. How it is useful in Education.

Q2) Define intelligence (Any two definations) what are the features merits and limitations of verbal and performance tests of intelligence? **[15]**

OR

Explain Bruner's concept attainment model. Give the importance of Bruner's model in the teaching learning process.

Q3) Write short notes on (any four). **[20]**

- a) Factors influencing learning.
- b) Meaning of self concept.
- c) Importance of Role playing model.
- d) Types of measurement of Intelligence.
- e) Emotional intelligence.
- f) Teacher thought process.

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

PE1007

[6574]-11

First Year M.Ed. (General)

101 : PSYCHOLOGY OF LEARNING AND DEVELOPMENT

(2015 Pattern) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास/

/एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) शब्द मर्यादा कटाक्षाने टाळावी.
 - 4) पुरवणी दिली जाणार नाही.

प्र.1) रचनावादाचे स्वरूप आणि गुणवैशिष्ट्ये स्पष्ट करून त्याचे शैक्षणिक महत्त्व लिहा.

[15]

किंवा

कोहलबर्ग यांची नैतिक विकासाची उपपत्ती स्पष्ट करून त्याचे शैक्षणिक उपयोजन लिहा.

प्र.2) बुद्धीमत्तेच्या कोणत्याही दोन व्याख्या लिहा. बुद्धीमत्तेच्या शाब्दिक व कृती कसोट्यांची वैशिष्ट्ये फायदे व मर्यादा स्पष्ट करा.

[15]

किंवा

बुनरचे संकल्पना प्राप्ती प्रतीमान स्पष्ट करा. व त्याची अध्ययन अध्यापन प्रक्रियेतील योगदान लिहा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा लिहा.

[20]

- अ) अध्ययनावर परिणाम करणारे घटक.
- ब) स्व-संकल्पनेचा अर्थ.
- क) भूमिकापालन प्रतिमानाचे फायदे.
- ड) बुद्धिमापन कसोटीचे प्रकार.
- इ) भावनिक बुद्धिमत्ता.
- फ) शिक्षक विचार प्रक्रिया.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

PE1008

[Total No. of Pages : 2

[6574]-12

First Year M.Ed. (General)

EDUCATION

**MED-102 : History and Political Economy of Education
(2015 Pattern) (Semester - I)**

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Word limit for questions of 15 marks is about 350 to 400 words.*
- 4) *Word limit for questions of 5 marks is about 130 to 150 words.*

Q1) Explain the concept of globalization in education. Explain the impact of globalization in education. **[15]**

OR

Explain Buddhist Education in India with reference to,

- a) Aims of Education
- b) Curriculum
- c) Methods of teaching
- d) Role of teacher

Q2) What is political economy of education? State it's importance of growth, equality and social change. **[15]**

OR

What is human capital development? Describe relationship between education and human capital development.

Q3) Write short notes (Any 4). **[20]**

- a) Write recommendations of kothari commission.
- b) Explain contribution of wood's dispatch in Indian education.
- c) Explain concept of privatization of Education.
- d) Write aims of Education in India before independence.
- e) Describe relationship between education and economic development.
- f) Explain Issues in human development index with reference to India.

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

PE1008

[6574]-12

First Year M.Ed. (General)

EDUCATION

**MED-102 : History and Political Economy of Education
(2015 Pattern) (Semester - I)**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास/

/एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा सुमारे 350 ते 400 शब्द.
 - 4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा सुमारे 130 ते 150 शब्द.
 - 5) मराठी रूपांतराबाबत शंका असल्यास मूळ इंग्रजी प्रश्न विश्वसनीय मानावेत.

प्र.1) शिक्षणातील जागतिकीकरणाची संकल्पना स्पष्ट करून जागतिकीकरणाचा शिक्षणावरील प्रभाव स्पष्ट करा. [15]

किंवा

भारतातील 'बुद्धिस्ट शिक्षण' खालील मुद्द्यांच्या आधारे स्पष्ट करा.

- अ) शिक्षणाचे ध्येय
- ब) अभ्यासक्रम
- क) अध्यापन पद्धती
- ड) शिक्षकाची भूमिका

प्र.2) शिक्षणाची राजकीय अर्थव्यवस्था म्हणजे काय? वाढ, समानता व सामाजिक परिवर्तनात याचे महत्व स्पष्ट करा. [15]

किंवा

'मानवी भांडवल विकास' म्हणजे काय? 'मानवी भांडवल विकास' व शिक्षण यातील संबंध विशद करा.

प्र.3) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) [20]

- अ) कोठारी आयोगाच्या शिफारशी लिहा.
- ब) वुडच्या खलित्याचे भारतीय शिक्षणातील योगदान स्पष्ट करा.
- क) शिक्षणाच्या खाजगीकरणाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- ड) स्वातंत्र्यपूर्व काळातील भारतीय शिक्षणाची ध्येय लिहा.
- इ) आर्थिक विकास आणि शिक्षण यातील संबंध विशद करा.
- फ) 'मानवी भांडवलाचा अनुक्रमांक' या संदर्भात भारतातील समस्या स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

PE-1009

[Total No. of Pages : 2

[6574]-13
M.Ed. (General)
EDUCATION
103 : Educational Studies
(2015 Pattern) (Semester - I)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Word limit for questions of 15 marks about 350 to 400 words.*
- 4) Word limit for questions of 5 marks about 130 to 150 words.*

Q1) Write the nature of Indian education system after Independence period. Explain the challenges of contemporary Indian education system. **[15]**

OR

Explain the concept of National Integration explain with the example which activities will you organize to inculcate national integration among your students.

Q2) Explain the concept of multicultural education. Suggest various activities to develop multiculturalism in your classroom. **[15]**

OR

Enlist the Areas of Interdisciplinary educational research? Explain the importance of Interdisciplinary education.

Q3) Write Short Note on (any 4) **[20]**

- a) Role of youth in Politics
- b) Limitations of Indian education system
- c) Concept of minority studies.
- d) Use of educational technology in teaching learning process.
- e) Role of teacher in national integration.
- f) Concept of Inclusive education.

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

PE-1009

[6574]-13

M.Ed. (General)

EDUCATION

103 : Educational Studies

(2015 Pattern) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
 - 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350 ते 400 शब्द आहे.
 - 4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 130 ते 150 शब्द आहे.
 - 5) मराठी भाषांतराबाबत शंका असल्यास मूळ इंग्रजी प्रश्न पाहावेत.

प्रश्न 1) स्वातंत्र्योत्तर कालखंडातील भारतीय शिक्षण प्रणालीचे स्वरूप लिहा. समकालीन भारतीय शिक्षणप्रणाली समोरील आव्हाने स्पष्ट करा. [15]

किंवा

राष्ट्रीय एकात्मतेची संकल्पना स्पष्ट करा. राष्ट्रीय एकात्मतेची भावना विद्यार्थ्यांमध्ये विकसित करण्यासाठी शिक्षकाची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) बहुविध सांस्कृतिक शिक्षणाची संकल्पना स्पष्ट करा. वर्गामध्ये बहुविध सांस्कृतिक विकसनासाठी उपक्रम सूचवा. [15]

किंवा

शैक्षणिक संशोधनातील आंतरविद्याशाखेअंतर्गत विविध क्षेत्रे लिहा. आंतरविद्याशाखीय शिक्षणाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही चार टीपा लिहा. [20]

- अ) राजकिय शिक्षणात तरुणांची भूमिका
- ब) भारतीय शिक्षणप्रणालीच्या मर्यादा
- क) अल्पसंख्यांक शिक्षणाची संकल्पना
- ड) शैक्षणिक तंत्रज्ञानाच्या अध्यापन अध्ययनातील उपयोग
- इ) राष्ट्रीय एकात्मतेसाठी शिक्षकाची भूमिका
- फ) सर्वसमावेशक शिक्षणाची संकल्पना

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

PE-1010

[Total No. of Pages : 4

[6574]-14

M.Ed. (General)

**104 : INTRODUCTION TO RESEARCH METHOD
(2015 Pattern) (Semester - I)**

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figure to the right indicates full marks.*
- 3) *Word limit four questions of 15 marks in about 350 to 400 words.*
- 4) *Word limit four questions of 5 marks in about 130 to 150 words.*

Q1) What are the uses of research proposal? Explain the components of writing research proposal. **[15]**

OR

Which components will you consider for construction of questionnaire? How will you administer questionnaire for data collection. **[15]**

Q2) Explain the concept of educational research considering following : **[15]**

- a) Meaning
- b) Nature
- c) Importance
- d) Scope

OR

What is meant by variables? What are the characteristics of variables? Explain the types of variables with suitable examples. **[15]**

P.T.O.

Q3) Write Short Notes on (any four) :

[20]

- a) Types of hypothesis
- b) Scientific Inquiry
- c) Opinionnaire
- d) Characteristics of good sample
- e) Steps of experimental method
- f) Standardization procedure of tool

PE-1010

[6574]-14

M.Ed. (General)

104 : INTRODUCTION TO RESEARCH METHOD

(2015 Pattern) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :
- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.
 - 3) 15 गुणांच्या प्रश्नासाठी शब्द मर्यादा 350 ते 400 शब्द.
 - 4) 5 गुणांच्या प्रश्नासाठी शब्द मर्यादा 130 ते 150 शब्द.
 - 5) मराठी रूपांतराबाबत शंका असल्यास मूळ इंग्रजी प्रश्न पाहावेत.

प्रश्न 1) संशोधन आराखड्याचे उपयोग कोणते ? संशोधन आराखड्याचे घटक स्पष्ट करा. [15]

किंवा

प्रश्नावलीची रचना करताना तुम्ही कोणत्या घटकांचा विचार कराल ? माहिती संकलन करत असताना तुम्ही प्रश्नावलीची अंमलबजावणी कशी कराल. [15]

प्रश्न 2) खालील बाबी विचारात घेऊन शैक्षणिक संशोधनाची संकल्पना स्पष्ट करा. [15]

- अ) अर्थ
- ब) स्वरूप
- क) महत्त्व
- ड) व्याप्ती

किंवा

चल म्हणजे काय ? चलाची वैशिष्ट्ये कोणती ? चलांचे प्रकार उदाहरणांसह स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 3) टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

[20]

- अ) परिकल्पनेचे प्रकार
- ब) वैज्ञानिक पृच्छा
- क) मतावली
- ड) चांगल्या नमुन्याची वैशिष्ट्ये
- इ) प्रायोगिक पद्धतीच्या पायऱ्या
- फ) साधन प्रमाणीकरणाची प्रक्रिया

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

PE-1011

[Total No. of Pages : 4

[6574]-15

M.Ed. (General)

MED-201 : PHILOSOPHY OF EDUCATION

(2015 Pattern) (Semester - II)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicates full marks.
- 3) Word limit for questions of 15 marks is about 350 to 400 words.
- 4) Word limit for questions of 5 marks is about 130 to 150 words.
- 5) Students should strictly follow the word limit given.
- 6) No supplements will be provided to the students.

Q1) What is education? Explain interrelationship between philosophy and Education. [15]

OR

What is the meaning of values? Explain various types of values. [15]

Q2) Explain educational contribution of Mahatama Jyotirao Phule in detail. [15]

OR

What are the basic tenets of Naturalism? Explain following points of Education according to naturalism. [15]

- a) Methodology of teaching
- b) Curriculum
- c) Freedom and discipline

P.T.O.

Q3) Write short notes (any four) :

[20]

- a) What is the modern concept of philosophy?
- b) What are the basic tenets of Jainism?
- c) Explain educational contribution of Ravindranath Tagore in brief.
- d) What are the basic tenets of - Existentialism?
- e) Explain educational contribution of John Dewey in brief.
- f) What is Philosophy of human values and cultures?

Total No. of Questions : 3]

PE-1011

[6574]-15

M.Ed. (General)

MED-201 : PHILOSOPHY OF EDUCATION

(2015 Pattern) (Semester - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350 ते 400 शब्द.
 - 4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 130 ते 150 शब्द.
 - 5) शब्दमर्यादा कटाक्षाने पाळावी.
-

प्रश्न 1) शिक्षण म्हणजे काय? तत्त्वज्ञान व शिक्षण यांतील परस्पर संबंध स्पष्ट करा. [15]

किंवा

मूल्यांचा अर्थ काय आहे? मूल्यांचे विविध प्रकार स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 2) महात्मा ज्योतिराव फुले यांचे शैक्षणिक योगदान सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

किंवा

निसर्गवादाचे मूलभूत सिद्धांत काय आहेत? निसर्गवादानुसार शिक्षणाचे खालील बिंदू स्पष्ट करा. [15]

- अ) अध्यापन पद्धती
- ब) अभ्यासक्रम
- क) स्वातंत्र्य व शिस्त

प्रश्न 3) टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

[20]

- अ) तत्त्वज्ञानाची आधुनिक संकल्पना काय आहे?
- ब) जैन दर्शनाचे मूलभूत सिद्धांत काय आहेत?
- क) रवींद्रनाथ टागोर यांचे शैक्षणिक योगदान थोडक्यात स्पष्ट करा.
- ड) अस्तित्ववादाचे मूलभूत सिद्धांत काय आहेत?
- इ) जॉन ड्युईचे शैक्षणिक योगदान थोडक्यात स्पष्ट करा.
- फ) मानवी मूल्ये आणि संस्कृती यांचे तत्त्वज्ञान काय आहे?

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

PE1012

[Total No. of Pages : 2

[6574]-16

F.Y. M.Ed. (General)

MED-202 : SOCIOLOGY OF EDUCATION

(2015 Pattern) (Semester - II)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Word limit for questions of 15 marks is about 350 to 400 words.*
- 4) *Word limit for questions of 5 marks is about 130 to 150 words.*

Q1) Explain concept of social structure and social stratification. Discuss impact of social stratification on educational process with suitable examples. **[15]**

OR

What is socialisation? Explain how emotional and social integrational sector useful for development of education.

Q2) Explain concept of secularism in India and world prospect. As a teacher what will be your role to build secularism through education. **[15]**

OR

What do you meant by social change? Explain the relation between educational change and social change.

Q3) Write short notes (Any four). **[20]**

- a) Impact of terrorism on society.
- b) Social Mobility.
- c) Politicization of Education.
- d) Education for International understanding.
- e) Women Education.
- f) Education and peer group.

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

PE1012

[6574]-16

F.Y. M.Ed. (General)

MED-202 : SOCIOLOGY OF EDUCATION

(2015 Pattern) (Semester - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्द मर्यादा 350 ते 400 शब्द.
 - 4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्द मर्यादा 130 ते 150 शब्द.

प्र.1) सामाजिक रचना आणि सामाजिक स्तरीकरणाची संकल्पना स्पष्ट करा. सामाजिक स्तरीकरणाचा शैक्षणिक प्रक्रियेवर होणारा परिणाम सोदाहरण स्पष्ट करा. [15]

किंवा

सामाजिकीकरण म्हणजे काय? भावनिक आणि सामाजिक या क्षेत्रांचा एकत्रितपणे शिक्षणाच्या विकासासाठी कसा उपयोग होतो ते स्पष्ट करा?

प्र.2) भारतीय आणि जागतिक दृष्टिकोनातून धर्मनिरपेक्षतेची संकल्पना स्पष्ट करा. शिक्षणाच्या माध्यमातून धर्मनिरपेक्षता विकसित करण्यासाठी शिक्षक म्हणून तुमची भूमिका स्पष्ट करा. [15]

किंवा

सामाजिक परिवर्तन म्हणजे काय? शैक्षणिक परिवर्तन आणि सामाजिक परिवर्तनातील संबंध स्पष्ट करा.

प्र.3) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) दहशतवादाचा समाजावरील परिणाम
- ब) सामाजिक गतिशिलता
- क) शिक्षणाचे राजकीयीकरण
- ड) आंतरराष्ट्रीय सामंजस्यासाठी शिक्षण
- इ) स्त्री - शिक्षण
- फ) शिक्षण आणि समवयस्क गट

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

PE-1013

[Total No. of Pages : 2

[6574]-17

M.Ed. (General)

203 : CURRICULUM STUDIES

(2015 Pattern) (CBCS) (Semester - II)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Word limit for the question of 5 marks is 130-150 & for the question of 15 marks is 350-400.*

Q1) What is curriculum development? Explain psychological bases of curriculum. **[15]**

OR

Write stages of curriculum development. Explain type's of curriculum theories.

Q2) Explain approaches to curriculum evaluation.

OR

Explain following approaches to curriculum change **[15]**

- a) administrative approach
- b) grass root approach
- c) demonstration approach

Q3) Write short notes on any four of the following : **[20]**

- a) Selection of curriculum experiences.
- b) Elements of curriculum.
- c) Scope of curriculum research.
- d) Formative and summative approaches to curriculum evaluation.
- e) Hunkin's model of curriculum development.
- f) Instructional media.

P.T.O.

PE-1013

[6574]-17
M.Ed. (General)
203 : CURRICULUM STUDIES
(2015 Pattern) (CBCS) (Semester - II)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350 ते 400 शब्द.
4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 130 ते 150 शब्द.

प्रश्न 1) अभ्यासक्रम विकसन म्हणजे काय? अभ्यासक्रम विकसनाचे मानसशास्त्रीय आधार स्पष्ट करा.[15]

किंवा

अभ्यासक्रम विकसनाचे विविध टप्पे लिहा. अभ्यासक्रम उपपत्तीचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) अभ्यासक्रम मूल्यमापाचे उपागम स्पष्ट करा.

[15]

किंवा

अभ्यासक्रम बदलाचे दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

- अ) प्रशासकीय दृष्टीकोन
ब) मूलगामी/मूलभूत दृष्टीकोन
क) दिग्दर्शन दृष्टीकोन

प्रश्न 3) टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

[20]

- अ) अभ्यासक्रम अनुभवांची निवड
ब) अभ्यासक्रमाचे घटक
क) अभ्यासक्रम संशोधनाची व्याप्ती
ड) अभ्यासक्रम मूल्यमापनाचे अकारिक आणि सकारीक उपागम
इ) अभ्यासक्रम विकसनाचे हंकिन्सचे प्रतिमान
फ) अनूदेशनाची माध्यमे

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

PE1014

[Total No. of Pages : 4

[6574]-18

First Year. M.Ed. (General)

EDUCATION

**MED 204 : Pre-Service and In-service Teacher Education
(2015 CBCS Pattern) (Semester-II)**

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Word limit for 15 marks question is about 350 to 400 words.*
- 4) *Word limit for 5 marks question is about 130 to 150 words.*

Q1) Explain orientation & refresher course with the help of following points. **[15]**

- a) Concept
- b) Need
- c) Role in professional development

OR

Explain concept & nature of teacher education. Write the objectives of teacher education at secondary level. **[15]**

Q2) Compare the teacher education in India & U.S.A. on the basis of following points. **[15]**

- a) Objectives
- b) Levels
- c) Curriculum
- d) Duration

OR

What is Inclusive education? Write the need of inclusive education. Which learning experiences will you suggest for effective teaching in inclusive classroom? Illustrate with examples. **[15]**

P.T.O.

Q3) Write short notes. (any four)

[20]

- a) Features of Teacher Education in vedic period.
- b) Functions of NCTE.
- c) Recommendations of Mudaliar Commission for teacher education.
- d) Need of Internship in teacher education.
- e) Characteristics of pre-service teacher education.
- f) Functions of UNESCO in teacher education.

* * *

Total No. of Questions : 3]

PE1014

[6574]-18

First Year. M.Ed. (General)

EDUCATION

MED 204 : Pre-Service and In-service Teacher Education

(2015 CBCS Pattern) (Semester-II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) 15 गुणांच्या प्रश्नासाठी शब्दमर्यादा 350 ते 400 शब्द.
 - 4) 5 गुणांच्या प्रश्नासाठी शब्दमर्यादा 130 ते 150 शब्द.
 - 5) मराठी रूपांतराबाबत शंका वाटल्यास मूळ इंग्रजी प्रश्न विश्वसनीय मानावेत.
-

प्र.1) उद्बोधन वर्ग व उजळणी वर्ग यांचे खाली दिलेल्या मुद्द्यांच्या आधारे स्पष्टीकरण लिहा. [15]

- अ) संकल्पना
- ब) गरज
- क) व्यावसायिक विकासाची भूमिका

किंवा

शिक्षक शिक्षणाची संकल्पना आणि स्वरूप स्पष्ट करा. शिक्षक-शिक्षणाची माध्यमिक स्तरावरील उद्दिष्टे लिहा. [15]

प्र.2) भारत आणि यु.एस.ए. मधील शिक्षक-शिक्षणाची खालील मुद्द्यांच्या आधारे तुलना करा. [15]

- अ) उद्दिष्टे
- ब) स्तर
- क) अभ्यासक्रम
- ड) कालावधी

किंवा

सर्वसमावेशक शिक्षण म्हणजे काय ? सर्वसमावेशक शिक्षणाची गरज लिहा. सर्वसमावेशक वर्गातील प्रभावी अध्यापनासाठी तुम्ही कोणते अध्ययन अनुभव सुचवाल ? सोदाहरण स्पष्ट करा. [15]

प्र.3) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) वेदिक काळातील शिक्षक शिक्षणाची वैशिष्ट्ये.
- ब) NCTE ची कार्ये.
- क) मूदलियार आयोगाच्या शिक्षक-शिक्षणासाठीच्या शिफारशी.
- ड) शिक्षक-शिक्षणातील आंतरवासिता कार्यक्रमाची गरज.
- इ) सेवापूर्व शिक्षक-शिक्षणाची वैशिष्ट्ये.
- फ) UNESCO ची शिक्षक-शिक्षणातील कार्ये.

* * *

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

PE1015

[Total No. of Pages : 2

[6574]-19

S.Y. M.Ed. (General)

**301 : EARLY CHILDHOOD AND CARE EDUCATION AND
ELEMENTARY EDUCATION
(2015 Pattern) (Semester - III)**

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Word limit for questions of 15 marks is about 350 to 400 words.*
- 4) *Word limit for questions of 5 marks is about 130 to 150 words.*
- 5) *No supplement will be provided to the student.*

Q1) Explain three methods of teaching in Early childhood care education with examples. **[15]**

OR

Explain the concept of Active teaching for Active learning with the help of following points.

- a) Need and importance
- b) Merits and demerits.
- c) Teacher role.

Q2) Explain elementary education with the help of following points. **[15]**

- a) Nature
- b) Scope
- c) Principles

OR

Write the concept and objectives of UEE. Explain the educational importance of SSA program of UEE. In present early childhood education.

Q3) Write short notes (any four). **[20]**

- a) Educational significance of SSA.
- b) Characteristics of national education policy of 1986.
- c) Use of technology in early childhood care education.
- d) Importance of early childhood care education.
- e) Scope of pre-service education in early childhood education.
- f) Thoughts of Mahatma Gandhiji's on Elementary Education.

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

PE1015

[6574]-19

S.Y. M.Ed. (General)

**301 : EARLYCHILDHOOD AND CARE EDUCATION AND
ELEMENTARY EDUCATION
(2015 Pattern) (Semester - III)**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350-400
 - 4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 130-150
 - 5) आपणास दिलेल्या उत्तरपत्रिकेशिवाय इतर पुरवणी मिळणार नाही.

प्र.1) पूर्व बाल्यावस्था संगोपन शिक्षणातील कोणत्याही तीन अध्यापन पद्धती सोदाहरण स्पष्ट करा. [15]

किंवा

सक्रिय अध्ययनासाठी सक्रीय अध्यापन ही संकल्पना खालील मुद्यांच्या आधारे स्पष्ट करा.

- अ) गरज व महत्त्व
- ब) गुण व दोष
- क) शिक्षकाची भूमिका

प्र.2) प्राथमिक शिक्षण खालील मुद्यांच्या आधारे स्पष्ट करा. [15]

- अ) स्वरूप
- ब) व्याप्ती
- क) तत्वे

किंवा

प्राथमिक शिक्षण सार्वत्रिकीकरणाची (UEE) संकल्पना व उद्दीष्टे लिहा. पूर्व बाल्यावस्था शिक्षणातील प्राथमिक शिक्षण सार्वत्रिकीकरणातील सर्व शिक्षा अभियानाचे (SSA) शैक्षणिक महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.3) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) [20]

- अ) सर्व शिक्षा अभियानाचे शैक्षणिक महत्त्व.
- ब) 1986 च्या राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाची वैशिष्ट्ये.
- क) पूर्व बाल्यावस्था संगोपन शिक्षणात आधुनिक तंत्रज्ञानाचा वापर.
- ड) पूर्व बाल्यावस्था संगोपन शिक्षणाचे महत्त्व.
- इ) पूर्व बाल्यावस्था संगोपन शिक्षणातील सेवापूर्व शिक्षक शिक्षणाचे स्वरूप.
- फ) महात्मा गांधीजींचे प्राथमिक शिक्षणासंबंधीचे विचार.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

PE1016

[Total No. of Pages : 2

[6574]-20

S.Y. M.Ed. (General)

EDUCATION

**MED-302 : Secondary and Higher Secondary Education
(2015 Pattern) (Semester - III)**

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Word limit for question of 15 marks is about 350 to 400.*
- 4) *Word limit for question of 5 marks is about 130 to 150.*

Q1) What is mean by secondary education? Explain objectives, nature and importance of secondary education? **[15]**

OR

Which are the problems of adolescent in secondary and higher secondary level? State in detail program to handle the problems.

Q2) Explain the functions, strength and weakness of SSC and CBSC board. **[15]**

OR

Explain the secondary and higher secondary education in Finland with respect to the following point.

- a) Structure
- b) Curriculum
- c) Evaluation system

Q3) Write short notes on (any four). **[20]**

- a) Role of guidance and counselling to solve the problems of adolescent in secondary and higher secondary level.
- b) New trends of evaluation in secondary education.
- c) Role of SCERT in quality enhancement.
- d) Project base learning - innovation in teaching - learning.
- e) Recommendation of Mudliar commission.
- f) Navodaya Vidyalaya.

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

PE1016

[6574]-20

S.Y. M.Ed. (General)

EDUCATION

MED-302 : Secondary and Higher Secondary Education
(2015 Pattern) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्द मर्यादा 350 ते 400 शब्द.
 - 4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्द मर्यादा 130 ते 150 शब्द.
 - 5) मराठी रूपांतराबाबत शंका वाटल्यास मूळ इंग्रजी प्रश्न विश्वसनीय मानावेत.

प्र.1) माध्यमिक शिक्षण म्हणजे काय? माध्यमिक शिक्षणाची उद्दिष्ट्ये, स्वरूप आणि महत्त्व स्पष्ट करा. [15]

किंवा

माध्यमिक व उच्च माध्यमिक स्तरावरील पौगंडावस्थेतील विद्यार्थ्यांच्या समस्या कोणत्या? पौगंडावस्थेतील समस्या हताळण्यासाठी सविस्तर कार्यक्रम सांगा.

प्र.2) राज्य मंडळ (SSC) आणि केंद्रीय माध्यमिक मंडळ (CBSC) यांची कार्ये, शक्तीस्थाने आणि त्रुटी स्पष्ट करा. [15]

किंवा

खालील मुद्द्यांच्या आधारे फिनलँड मधील माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण स्पष्ट करा.

- अ) रचना
- ब) अभ्यासक्रम
- क) मूल्यमापन पद्धती

प्र.3) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) [20]

- अ) माध्यमिक आणि उच्च माध्यमिक स्तरावरील पौगंडावस्थेतील विद्यार्थ्यांसाठी मार्गदर्शन आणि समुपदेशनाची भूमिका.
- ब) माध्यमिक शिक्षणातील मूल्यमापनाचे नवप्रवाह.
- क) गुणवत्तावाढीसाठी एस.सी.ई.आर.टी (SCERT) ची भूमिका.
- ड) प्रकल्प आधारित अध्ययन-अध्ययन अध्यापनातील नवप्रवाह.
- इ) मुदलियार आयोगाच्या शिफारसी.
- फ) नवोदय विद्यालय.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

PE1017

[Total No. of Pages : 2

[6574]-21
S.Y. M.Ed. (General)
EDUCATION
303 : Higher Education
(2015 Pattern) (Semester - III)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Word limit for question of 15 marks is about 350 to 400.*
- 4) *Word limit for question of 5 marks is about 130 to 150.*

Q1) Explain the concept & purposes of Higher Education. How Higher Education will be beneficial for the society? **[15]**

OR

Explain constitutional provisions and legislation for university management.

Q2) Write the purpose of higher education? Suggest programmes for qualitative and quantitative expansion of higher education. **[15]**

OR

Explain the Evaluation system in Higher Education with reference to.

- a) Choice Based credit system
- b) Online Evaluation system
- c) API: Appraisal performance Indicator

Q3) Write short notes (any four). **[20]**

- a) University grant commission.
- b) Co-curricular and community centered service programmes.
- c) ICSSR (Indian council of social science research).
- d) Privatization in Higher Education.
- e) Status of evaluation in higher education.
- f) Problems in higher education.

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

PE1017

[6574]-21
S.Y. M.Ed. (General)
EDUCATION
303 : Higher Education
(2015 Pattern) (Semester - III)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350 ते 400 शब्द.
 - 4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 130 ते 150 शब्द.

प्र.1) उच्च शिक्षणाची संकल्पना आणि हेतू स्पष्ट करा. उच्च शिक्षण समाजाला कशाप्रकारे उपयोगी ठरेल?[15]

किंवा

विद्यापीठीय व्यवस्थापनाच्या घटनात्मक तरतूदी व कायदे स्पष्ट करा.

प्र.2) उच्च शिक्षणाचे हेतू लिहा. उच्च शिक्षणातील गुणात्मक व संख्यात्मक विस्तारीकरणासाठी उपक्रम सूचवा.[15]

किंवा

उच्च शिक्षणातील मूल्यमापन प्रक्रिया खालील मुद्यांना अनुसरून स्पष्ट करा.

- अ) चॉईस बेस्ड क्रेडिट सिस्टीम
- ब) ऑनलाईन मूल्यमापन प्रक्रिया
- क) API : कार्याचा मूल्यांकन निर्देशांक

प्र.3) टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

[20]

- अ) विद्यापीठ अनुदान आयोग
- ब) सहशालेय आणि समाजकेंद्रित उपक्रम
- क) ICSSR (भारतीय सामाजिक विज्ञान संशोधन परिषद)
- ड) उच्च शिक्षणातील खाजगीकरण
- इ) उच्च शिक्षणातील मूल्यमापनाची सद्यस्थिती
- फ) उच्च शिक्षणातील समस्या

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

PE1018

[6574]-22

Second Year M.Ed. (General)

EDUCATION

MED-304 : Curriculum, Pedagogy and Assessment

(2015 Pattern) (Semester - III)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Word limit for questions of 15 marks is about 350 to 400 words.*
- 4) *Word limit for questions of 5 marks is about 130 to 150 words.*

Q1) Explain concept and meaning of curriculum alignment. Describe various issues in alignment of curriculum. **[15]**

OR

What is pedagogy? Describe Bandura's social learning pedagogy.

Q2) Explain following models of curriculum alignment. **[15]**

- a) Web alignment model
- b) SEC alignment model
- c) Achieve alignment model

OR

Describe following principles of assessment

- a) Formative assessment.
- b) Feedback on learning.
- c) Summative assessment.

Q3) Short notes (any four). **[20]**

- a) Explain outcome based evaluation.
- b) What is learning of human resource development?
- c) Explain Kolb's learning cycle.
- d) Write instructional alignment.
- e) Describe portfolio method of assessment.
- f) What is Piaget's schemas of pedagogy?

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

PE1018

[6574]-22

Second Year M.Ed. (General)

EDUCATION

MED-304 : Curriculum, Pedagogy and Assessment

(2015 Pattern) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास/

/एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा सुमारे 350 ते 400 शब्द.
 - 4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा सुमारे 130 ते 150 शब्द.
 - 5) मराठी रूपांतराबाबत शंका असल्यास मूळ इंग्रजी प्रश्न विश्वसनीय मानावेत.

प्र.1) अभ्यासक्रम सरेखनाची संकल्पना आणि अर्थ स्पष्ट करा. अभ्यासक्रम सरेखनाच्या प्रमुख बाबी विशद करा.

[15]

किंवा

अध्यापनशास्त्र म्हणजे काय? बांडुराचे सामाजिक अध्ययनाचे अध्यापनशास्त्र विशद करा.

प्र.2) अभ्यासक्रम सरेखनाची खालील प्रतिमाने स्पष्ट करा.

[15]

- अ) वेब सरेखन प्रतिमान
- ब) SEC सरेखन प्रतिमान
- क) अॅचिव्ह (Achieve) सरेखन प्रतिमान

किंवा

मूल्यांकनाची खालील तत्वे विशद करा.

- अ) आकारिक मूल्यांकन
- ब) अध्ययन संदर्भात प्रत्याभरण
- क) साकारीक मूल्यांकन

प्र.3) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) निष्पत्ती आधारित मूल्यमापन स्पष्ट करा.
- ब) मानव संसाधन विकासासाठी अध्ययन म्हणजे काय?
- क) कोल्बचे अध्ययन चक्र स्पष्ट करा.
- ड) अनुदेशन सरेखन लिहा.
- इ) फोर्टफोलिओ मूल्यांकन पद्धती विशद करा.
- फ) पियाजेच्या अध्यापनशास्त्राच्या स्किमाज् म्हणजे काय?

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

PE1019

[Total No. of Pages : 2

[6574]-23

Second Year M.Ed. (General)

MED-305 : EDUCATIONAL LEADERSHIP (Theory)

(2015 Pattern) (Semester - III)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Word limit for questions of 15 marks is about 350 to 400 words.*
- 4) *Word limit for questions of 5 marks is about 130 to 150 words.*

Q1) Explain in detail-leading vs managing & give detail one leadership theories.[15]

OR

What is power? Compare with politics in India Today.

Q2) What is Sexual Harassment? How you give this problems solution. [15]

OR

What is the status of women in leadership in India?

Q3) Short notes (any four). [20]

- a) How you Motivate students for Indian Politics.
- b) Explain Indian women is Real Sarpanch.
- c) Conflict process.
- d) Power in groups.
- e) Gender & Leadership.
- f) Educational leadership.

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

PE1019

[6574]-23

Second Year M.Ed. (General)

MED-305 : EDUCATIONAL LEADERSHIP (Theory)

(2015 Pattern) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास/

/एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा सुमारे 350 ते 400 शब्द.
 - 4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा सुमारे 130 ते 150 शब्द.
 - 5) मराठी रूपांतराबाबत शंका असल्यास मूळ इंग्रजी प्रश्न विश्वसनीय मानावेत.

प्र.1) अग्रगण्य वि-व्यवस्थापन स्पष्ट करा. नेतृत्वाचे एक सिद्धांत सविस्तर स्पष्ट करा.

[15]

किंवा

सत्ता म्हणजे काय? सत्ता व राजकारण सध्याच्या भारतात तुलना करा.

प्र.2) लैंगिक अत्याचार म्हणजे काय? या समस्यांचे निराकरण करण्यासाठी काय कराल?

[15]

किंवा

भारतात स्त्री नेतृत्वाची स्थिति काय आहे ते स्पष्ट करा.

प्र.3) टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

[20]

- अ) भारतीय राजकारणात विद्यार्थ्यांना कसे प्रेरणा द्याल?
- ब) स्त्री ह्या खरोखर सरपंच म्हणून कसे स्पष्ट कराल?
- क) संघर्ष प्रक्रिया
- ड) सत्तातील समुह
- इ) लिंग व नेतृत्व
- फ) शैक्षणिक नेतृत्व

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

PE1020

[Total No. of Pages : 2

[6574]-24

Second Year M.Ed. (General)
306 : INCLUSIVE EDUCATION
(2015 Pattern) (Semester - III)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Word limit for questions of 15 marks is about 350-400.*
- 4) *Word limit for questions of 5 marks is about 130 to 150.*
- 5) *Student should strictly follow the word limit given.*
- 6) *No suppliment will be provided to the students.*

Q1) What are the different policies and practices that government of India has put forth for Inclusion of all the childrens in the classroom? Explain the policies.[15]

OR

Explain about challenging behaviour of students in the classroom. As a teacher, how will you manage for violence and torturing in the classroom.

Q2) What are the essential things required for an Inclusive classroom? Explain the Psysical layout of an Inclusive classroom with specific example. [15]

OR

How will you make use of the verious instructional strategies for successful inclusion of differently abled students in the classroom? Explain with examples.

Q3) Short notes (any four). [20]

- a) Development of skills necessary for Inclusive Education.
- b) Write about importance of collaboration among parents, teachers, special child.
- c) Importance of Educational Reports in Inclusive classroom.
- d) Approaches of Inclusive Education.
- e) Remedial teaching for successful Inclusion of students.
- f) Principles of Inclusive Education.

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

PE1020

[6574]-24

Second Year M.Ed. (General)
306 : INCLUSIVE EDUCATION
(2015 Pattern) (Semester - III)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास/

/एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा सुमारे 350 ते 400 शब्द.
 - 4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा सुमारे 130 ते 150 शब्द.
 - 5) विद्यार्थ्यांनी शब्दमर्यादा पाळणे आवश्यक आहे.
 - 6) विद्यार्थ्यांना पुरवणी दिली जाणार नाही.

प्र.1) वर्गातील विद्यार्थ्यांच्या सर्वसमावेशनासाठी भारत सरकारने कोणती विविध धोरणे व अंमलबजावणीची तरतूद केली आहे? विविध धोरणे स्पष्ट करा. [15]

किंवा

विद्यार्थ्यांचे वर्गामधील आव्हानात्मक वर्तन स्पष्ट करा वर्गामधील हिंसा व छळा यासाठी एक शिक्षक म्हणून काय उपाययोजना कराल?

प्र.2) समावेशक वर्गासाठी आवश्यक असणाऱ्या बाबी कोणत्या? समावेशक वर्गाची भौतिक मांडणी (Physical Layout) उदाहरणांसह स्पष्ट करा. [15]

किंवा

असाधारण क्षमता असणाऱ्या (Differently abled) विद्यार्थ्यांचे वर्गामध्ये यशस्वी समावेशन होण्यासाठी विविध अनुदेशन कार्यनिर्तीचा कसा उपयोग कराल ते सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्र.3) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) [20]

- अ) समावेशक शिक्षणासाठी आवश्यक कौशल्यांचा विकास
- ब) विशेष मूलांच्या यशस्वी समावेशनासाठी पालक, शिक्षक, विशेष शिक्षक यातील सहभागात्मक बाबींचे महत्त्व लिहा.
- क) सर्वसमावेशक वर्गामध्ये शैक्षणिक अहवालाचे महत्त्व
- ड) समावेशक शिक्षणाचे दृष्टिकोण
- इ) विद्यार्थ्यांच्या यशस्वी समावेशनासाठी उपचारात्मक अध्यापन
- फ) सर्वसमावेशक शिक्षणाची तत्वे

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

PE-1021

[Total No. of Pages : 4

[6574]-25

M.Ed. (General)

**307 : EDUCATIONAL TECHNOLOGY, INSTRUCTIONAL
DESIGN AND E-LEARNING
(2015 Pattern) (Semester - III)**

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Word limit four questions of 15 marks in about 350 to 400 words.*
- 4) Word limit four questions of 5 marks in about 130 to 150 words.*

Q1) Discuss multimedia growth and development with suitable examples. [15]

OR

Write in detail about shanon's modal of communication. [15]

Q2) Differentiate : [15]

- a) Teaching and Instruction.
- b) Conditioning and training with the help of following points :
 - i) Concept
 - ii) Role of teacher
 - iii) Student participation
 - iv) Process
 - v) Educational implication

OR

Describe e-learning for assesement feedback and e-moderation? [15]

P.T.O.

Q3) Write Short Notes on (any four) :

[20]

- a) E-learning and opportunities.
- b) Stages and levels of teaching.
- c) Computer and interactivity.
- d) Digital learning objects (any five).
- e) Concept of communication.
- f) Use of telemetric in education and training (any five).

Total No. of Questions : 3]

PE-1021

[6574]-25

M.Ed. (General)

307 : EDUCATIONAL TECHNOLOGY, INSTRUCTIONAL
DESIGN AND E-LEARNING

(2015 Pattern) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) 15 गुणांच्या प्रश्नासाठी शब्द मर्यादा 350 ते 400 शब्द.
 - 4) 5 गुणांच्या प्रश्नासाठी शब्द मर्यादा 130 ते 150 शब्द.

प्रश्न 1) बहुमाध्यम संचाच्या वाढ आणि विकासाची समर्पक उदाहरणासह चर्चा करा. [15]
किंवा

शेनॉनचे संप्रेषण प्रतिमान सविस्तर लिहा. [15]

प्रश्न 2) फरक : [15]

- अ) अध्यापन व अनुदेशन
- ब) अभिसंधान व प्रशिक्षण यातील भेद खालील मुद्द्यांच्या आधारे स्पष्ट करा.

- i) संकल्पना
- ii) शिक्षकाची भूमिका
- iii) विद्यार्थ्यांचा सहभाग
- iv) प्रक्रिया
- v) शैक्षणिक उपयोजन

किंवा

इ-अध्ययना द्वारे मूल्यांकन, प्रत्याभरण आणि इ-फेरतपासणी (e-moderation) वर्णन करा.

[15]

प्रश्न 3) टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :

[20]

- अ) इ-अध्ययन आणि संध्या
- ब) अध्यापनाच्या अवस्था (Stages) आणि स्तर
- क) संगणक आणि आंतर क्रियात्मकता (interactivity)
- ड) अंकीय अध्ययन साधने (डिजिटल लर्निंग ऑब्जेक्ट्स) (कोणतेही पाच)
- इ) संप्रेषण संकल्पना
- फ) टेलिमेट्रीकचा शिक्षण आणि प्रशिक्षणातील कोणतेही पाच उपयोग

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

PE1022

[Total No. of Pages : 4

[6574]-26

Second Year M.Ed. (General)

EDUCATION

**308 : Advanced Research Methodology and Inferential Statistics
(2015 Pattern) (Semester - III)**

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Word limit for 15 marks question is 350 to 400. Word limit for 5 marks question is 150 words.*
- 4) *Use of simple calculator & statistical table is allowed.*
- 5) *No supplement will be provided.*

Q1) Explain the meaning & types of triangulation.

[15]

OR

- a) Write the difference between qualitative & quantitative research. **[10]**
- b) Describe nature of ethnography. **[5]**

Q2) 15 Students are randomly assigned to 3 groups having 5 students each. Each group is taught by different method post-test scores of experiment are as follows. **[15]**

Group X_1	Group X_2	Group X_3
2	3	5
5	3	8
4	8	3
9	7	4
5	9	5

Test the data of these 3 groups using 'F' test & interpret your answer.

OR

P.T.O.

- a) Compute 'r' from the following data & interpret your answer. [10]

X	13	12	10	10	08	06	06	05	03	02
Y	11	14	11	07	09	11	03	07	06	01

- b) A question of three options such as 'agree' 'undecided' & 'disagree' is asked to 48 students. The responses falling under each of these options were recorded as follows. [5]

	Agree	undecided	Disagree	Total
No. of students	24	12	12	48

Does this distribution differ significantly from that to be expected, if responses of students is equally distributed?

Q3) Write short notes on - any 4 [20]

- Mix method in educational research
- Need of trend analysis
- Kartosis
- Categorization
- Multiple correlation
- Given the following data

Marks in Science (X)

Marks in Maths (Y)

$$M_x = 75.00$$

$$M_y = 70, \sigma_y = 8$$

$$\sigma_x = 6.00$$

$$r = 0.72$$

Predict the marks in maths of a student whose marks in science are 50.

Total No. of Questions : 3]

PE1022

[6574]-26

Second Year M.Ed. (General)

EDUCATION

**308 : Advanced Research Methodology and Inferential Statistics
(2015 Pattern) (Semester - III)**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास/

/एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा सुमारे 350 ते 400 शब्द.
 - 4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा सुमारे 130 ते 150 शब्द.
 - 5) साधे गणनयंत्र आणि संख्याशास्त्रीय सारणी वापरण्यास परवानगी आहे.
 - 6) पुरवणी दिली जाणार नाही.

प्र.1) त्रिमितीकरणाचा अर्थ व प्रकार स्पष्ट करा.

[15]

किंवा

अ) संख्यात्मक आणि गुणात्मक संशोधनातील फरक स्पष्ट करा.

[10]

ब) मानववंशशास्त्र (ethnography) पद्धतीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

[5]

प्र.2) 15 विद्यार्थ्यांचे यादृच्छिक पद्धतीने प्रत्येक गटात 5 विद्यार्थी याप्रमाणे 3 गटात विभागणी केली. प्रत्येक गटास वेगवेगळ्या पद्धतीने अध्यापन केले. उत्तर चाचणीतील गुण खालीलप्रमाणे.

[15]

गट X_1	गट X_2	गट X_3
2	3	5
5	3	8
4	8	3
9	7	4
5	9	5

‘F’ परीक्षिकेच्या सहाय्याने वरील माहितीचे परीक्षणासह अर्थनिर्वचन करा.

किंवा

अ) खालील माहितीवरून 'r' काढा व उत्तराचा अन्वयार्थ लिहा.

[10]

X	13	12	10	10	08	06	06	05	03	02
Y	11	14	11	07	09	11	03	07	06	01

ब) 48 विद्यार्थ्यांना सहमत, सांगता येत नाही व असहमत असे पर्याय असणारा एक प्रश्न विचारला, विद्यार्थ्यांचा प्रतिसाद खालीलप्रमाणे - [5]

	सहमत	सांगता येत नाही	असहमत	एकूण
विद्यार्थी संख्या	24	12	12	48

जर वरील वितरण हे समान वितरण असेल तर ते अपेक्षित प्रतिसादापेक्षा सार्थ फरकाचे आहे का?

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा लिहा.

[20]

- अ) शैक्षणिक संशोधनातील मिश्र पद्धती
- ब) प्रवाह विश्लेषणाची गरज
- क) विषमिता
- ड) वर्गीकरण (Categorization)
- इ) बहुविध सहसंबंध
- फ) खालील माहितीवरून

विज्ञान विषय गुण (X)

गणित विषय गुण (Y)

$$M_x = 75.00$$

$$M_y = 70, \sigma_y = 8$$

$$\sigma_x = 6.00$$

$$r = 0.72$$

ज्या विद्यार्थ्यांस विज्ञान विषयात 50 गुण मिळाले आहेत त्याचे गणित विषयातील संभाव्य गुणांकाचे भाकीत करा.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

PE1023

[6574]-27

Second Year M.Ed. (General)

EDUCATION

**MEd-309 : Perspective Research and Issues in Teacher Education
(2015 Pattern) (Semester-III)**

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Word limit for questions of 15 marks is about 350 to 400 words.*
- 4) Word limit for questions of 5 marks is about 130 to 150 words.*
- 5) No supplements will be provided to the students.*
- 6) Students should strictly follow the word limit given.*

Q1) Explain the concept of privatization in Teacher Education. Write the advantages and disadvantages of privatization for Teacher Education. **[15]**

OR

Explain the innovative practices in Teacher Education with the help of following points.

- a) Concept
- b) Need
- c) Techniques
- d) Advantages

Q2) Write the concept of professional development in Teacher Education. As a teacher what efforts will you take for professional development & explain with suitable examples. **[15]**

OR

P.T.O.

Write two research areas in Teacher Education. In the current scenario. Explain the problems of research in Teacher Education with the following point.

- a) Lack of infrastructure and facilities.
- b) Problem of providing finances.
- c) Lack of wholeness in the subject.

Q3) Write short notes (Any four).

[20]

- a) Quality management in teacher education
- b) E-Teacher education
- c) Teacher effectiveness-meaning
- d) Value oriented teacher education
- e) Need of Teacher Education
- f) Globalization in Teacher Education

Total No. of Questions : 3]

PE1023

[6574]-27

Second Year M.Ed. (General)

EDUCATION

**MEd-309 : Perspective Research and Issues in Teacher Education
(2015 Pattern) (Semester-III)**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास/

/एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350 ते 400 शब्द.
 - 4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 130 ते 150 शब्द.
 - 5) पुरवणी दिली जाणार नाही.
 - 6) परिक्षार्थींनी शब्दमर्यादेचे बंधन पाळावे.

प्र.1) शिक्षक शिक्षणातील खासगीकरणाची संकल्पना स्पष्ट करा. खासगीकरणामुळे शिक्षक शिक्षणास होणारे फायदे व तोटे लिहा. [15]

किंवा

शिक्षक शिक्षणातील नवोपक्रम खालील मुद्यांच्या आधारे स्पष्ट करा.

- अ) संकल्पना
- ब) गरज
- क) तंत्रे
- ड) फायदे

प्र.2) शिक्षक शिक्षणातील व्यावसायिक विकासाची संकल्पना लिहा. व्यावसायिक विकासासाठी तुम्ही एक शिक्षक म्हणून कोणकोणते प्रयत्न कराल? सोदाहरण स्पष्ट करा. [15]

किंवा

शिक्षक शिक्षणातील संशोधनाची कोणतीही दोन क्षेत्रे लिहा. सध्या स्थितीतील शिक्षक शिक्षणातील संशोधनाच्या समस्या खालील मुद्यांच्या आधारे सोदाहरण स्पष्ट करा.

- अ) सोयी सुविधांचा अभाव
- ब) वित्त पुरवठ्याची समस्या
- क) विषयातील परिपूर्णतेचा अभाव

प्र.3) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) शिक्षक शिक्षणातील गुणवत्ता व्यवस्थापन
- ब) ई-शिक्षक शिक्षण
- क) शिक्षक परिणामकारकता-अर्थ
- ड) मूल्याधारित शिक्षक शिक्षण
- इ) शिक्षक शिक्षणाची गरज
- फ) शिक्षक शिक्षणातील जागतिकीकरण

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

PE1024

[6574]-28

S.Y.M.Ed. (General)

EDUCATION

MED-401 : Educational Management

(2015 Pattern) (Semester-IV)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Word limit for questions of 15 marks is about 350 to 400 words.*
- 4) *Word limit for questions of 5 marks is about 130 to 150 words.*

Q1) Explain the concept of Leadership. Explain the difference between Democratic and Autocratic Leadership with the help of following points. **[15]**

- a) Nature
- b) Advantages
- c) Limitations

OR

What is the concept of NAAC accreditation? Explain how accreditation assists in qualitative improvement of an institution with the help of following points.

- a) Parameters
- b) Role of NAAC improvement of an institution
- c) Role of NAAC in quality management

Q2) What is meant by finance management? What are the different sources of Finance of educational institutions? **[15]**

OR

Write the principles of management. Explain with example the role of supervisor in good management.

Q3) Write short notes on (Any 4). **[20]**

- a) Write the characteristics of good management.
- b) Need of Educational management.
- c) Concept of teacher self-evaluation process.
- d) Barriers in classroom communication.
- e) Management of Higher Education level.
- f) Curriculum development and Evaluation.

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

PE1024

[6574]-28

S.Y.M.Ed. (General)

EDUCATION

**MED-401 : Educational Management
(2015 Pattern) (Semester-IV)**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास/

/एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा सुमारे 350 ते 400 शब्द.
 - 4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा सुमारे 130 ते 150 शब्द.
 - 5) मराठी रूपांतराबाबत शंका असल्यास मूळ इंग्रजी प्रश्न विश्वसनीय मानावेत.

प्र.1) नेतृत्वाची संकल्पना स्पष्ट करा. हुकूमशाही आणि लोकशाही नेतृत्वातील फरक खालील मुद्यांच्या आधारे सोदाहरण स्पष्ट करा. [15]

- अ) स्वरूप
- ब) फायदे
- क) मर्यादा

किंवा

नॅक अधिस्विकृतीची संकल्पना म्हणजे काय? अधिस्विकृतीमुळे महाविद्यालयाच्या गुणवत्ता विकासात कशी मदत होते ते खालील मुद्यांच्या आधारे स्पष्ट करा.

- अ) निकष
- ब) नॅकची महाविद्यालय विकासातील भूमिका
- क) नॅकची गुणवत्ता व्यवस्थापनातील भूमिका

प्र.2) वित्त व्यवस्थापनातील संकल्पना स्पष्ट करा. शैक्षणिक संस्थांच्या वित्तपुरवठ्यातील विविध स्रोत कोणते ते स्पष्ट करा? [15]

किंवा

व्यवस्थापनाची तत्वे लिहा. पर्यवेक्षकाची चांगल्या व्यवस्थापनातील भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.3) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) चांगल्या व्यवस्थापनाची गुणवैशिष्ट्ये लिहा.
- ब) शैक्षणिक व्यवस्थापनाची गरज
- क) शिक्षक स्वयं-मूल्यमापनाची संकल्पना
- ड) वर्ग व्यवस्थापनातील अडथळे
- इ) उच्च शिक्षण स्तरावरील व्यवस्थापन
- फ) अभ्यासक्रम विकसन व मूल्यमापन

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

PE-1025

[Total No. of Pages : 4

[6574]-29

M.Ed. (General)

EDUCATION

402 : Comparative Education

(2015 Pattern) (Semester - IV)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Word limit for questions of 15 marks is about 350 to 400 words.*
- 4) *Word limit for questions of 5 marks is about 130 to 150 words.*

Q1) Explain the concept of comparative education. Explain the steps of development of comparative education. **[15]**

OR

What are factors influencing the education? Explain historical & religious factors influencing comparative education. **[15]**

Q2) What is finance transaction? Explain the problems related to finance management in education field. **[15]**

OR

What are the problems in education in developing countries? Compare the educational system in India and Japan with the help of following points : **[15]**

- a) Geography of the country.
- b) Present system of secondary education.
- c) Influence of culture of education.
- d) Distance education.

P.T.O.

Q3) Write short notes on any 4 :

[20]

- a) Scope of comparative education.
- b) Higher education in Pakistan.
- c) Problems of women education in India.
- d) Importance of finance management.
- e) Status of teacher education.
- f) Educational administration in China.

Total No. of Questions : 3]

PE-1025

[6574]-29

M.Ed. (General)

EDUCATION

402 : Comparative Education

(2015 Pattern) (Semester - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
 - 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350 ते 400 शब्द.
 - 4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 130 ते 150 शब्द.
 - 5) मराठी रूपांतराबाबत शंका वाटल्यास मूळ इंग्रजी प्रश्न पाहावेत.
-

प्रश्न 1) तुलनात्मक शिक्षणाची संकल्पना स्पष्ट करा. तुलनात्मक शिक्षणाच्या विकासाचे टप्पे स्पष्ट करा.

[15]

किंवा

शिक्षणावर प्रभाव टाकणारे घटक कोणते आहेत ? तुलनात्मक शिक्षणावर परिणाम करणारे ऐतिहासिक व धार्मिक घटक स्पष्ट करा.

[15]

प्रश्न 2) वित्तव्यवहार म्हणजे काय ? शिक्षण क्षेत्रातील वित्त व्यवस्थापनविषयक समस्या स्पष्ट करा. [15]

किंवा

विकसनशील देशांच्या शैक्षणिक विषयक समस्या कोणत्या ? खालील मुद्द्यांच्या आधारे भारत आणि जपान या देशातील शिक्षणपद्धतीची तुलना करा.

[15]

- अ) ऐतिहासिक पार्श्वभूमी
- ब) माध्यमिक शिक्षणाची सद्यस्थिती
- क) संस्कृतीचा शिक्षणावरील प्रभाव
- ड) दूरस्थ शिक्षण

प्रश्न 3) टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

[20]

- अ) तुलनात्मक शिक्षणाची व्याप्ती
- ब) पाकिस्तानातील उच्च शिक्षण
- क) भारतातील स्त्रिशिक्षणाच्या समस्या
- ड) वित्तव्यवस्थापनाचे महत्त्व
- इ) शिक्षक शिक्षणाची स्थिती
- फ) चीनमधील शैक्षणिक प्रशासन

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

PE-1026

[Total No. of Pages : 2

[6574]-30

M.Ed. (General)

**403 : EDUCATION OF CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS
(2015 Pattern) (Semester - IV)**

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Word limit for questions of 15 marks is about 350 to 400 words.*
- 4) *Word limit for questions of 5 marks is about 130 to 150 words.*
- 5) *Students should strictly follow the word limit given.*
- 6) *No supplements will be provided to the students.*

Q1) Explain the Historical Development of special education in India and U.S.A. **[15]**

OR

Explain following approaches towards person with special needs : **[15]**

- a) Philosophical Approach
- b) Psychological perspectives
- c) Sociological perspectives

Q2) Explain the concept, nature and causes of visual Impairment. **[15]**

OR

Explain the concept, nature and causes of Hearing Impairment. **[15]**

Q3) Write short notes (Any four) **[20]**

- a) What is the concept of Residential rehabilitation centers?
- b) Explain the nature of curriculum of special education.
- c) Explain the nature of teaching methodology in special education.
- d) What is the concept of cross disability approach?
- e) What is open school learning system?
- f) Explain the areas of research of special education in the Indian context.

P.T.O.

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350 ते 400 शब्द.
4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 130 ते 150 शब्द.
5) शब्दमर्यादा कटाक्षाने पाळावी.

-
- प्रश्न 1) विशेष शिक्षणाची प्रगती भारत आणि अमेरिकेत कशी झाली, ते स्पष्ट करा. [15]
किंवा
विशेष गरजा असणाऱ्या व्यक्तींच्या बाबतीतील खालील दृष्टीकोन स्पष्ट करा. [15]
अ) तात्त्विक दृष्टीकोन
ब) मानसशास्त्रीय दृष्टीकोन
क) समाजशास्त्रीय दृष्टीकोन
- प्रश्न 2) दृष्टीदोषाची संकल्पना, स्वरूप आणि कारणे स्पष्ट करा. [15]
किंवा
श्रवणदोषाची संकल्पना, स्वरूप आणि कारणे स्पष्ट करा. [15]
- प्रश्न 3) टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : [20]
अ) निवासी पुनर्वसन केंद्र ही संकल्पना काय आहे?
ब) विशेष शिक्षणाच्या अभ्यासक्रमाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
क) विशेष शिक्षणातील अध्यापन पद्धतीचे स्वरूप स्पष्ट करा.
ड) विरुद्ध अपंगत्व दृष्टीकोन (cross disability Approach) ही संकल्पना काय आहे?
इ) मुक्त शाळा अध्ययन प्रणाली म्हणजे काय?
फ) भारतीय संदर्भात विशेष शिक्षणाची संशोधन क्षेत्रे स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

PE-1027

[Total No. of Pages : 4

[6574]-31

M.Ed. (General)

404 : GUIDANCE AND COUNSELLING

(2015 Pattern) (Semester - IV)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Word limit for questions of 15 marks is about 350 to 400 words.*
- 4) *Word limit for questions of 5 marks is about 130 to 150 words.*
- 5) *Students should strictly follow the word limit given.*
- 6) *No supplements will be provided to the students.*

Q1) What is guidance? What are the types of Guidance? Explain the need of Educational, Career and Health guidance in present set up. Give an example. **[15]**

OR

What is job profile? Write the need of job profile. Prepare a job profile of any one job with the help of following points.

- a) Educational and vocational qualification.
- b) Payment and other allowance.
- c) Terms and conditions about job.

Q2) What is counselling? Explain Carl Roger's client centered therapy. Write its significance in counselling with example. **[15]**

OR

Explain need of Research in Guidance and counselling with an example. Explain any one problem regarding educational and social issues with an example.

P.T.O.

Q3) Write short notes (Any four) :

[20]

- a) Follow up service.
- b) Uses of homevisit technique in guidance.
- c) Characteristics of maladjusted children.
- d) Base of Guidance : Psychological.
- e) Need of Moral Guidance.
- f) Difference between Directive and Non - Directive counselling (any 5 points)

Total No. of Questions : 3]

PE-1027

[6574]-31
M.Ed. (General)
404 : GUIDANCE AND COUNSELLING
(2015 Pattern) (Semester - IV)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350 ते 400 शब्द.
4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 130 ते 150 शब्द.
5) विद्यार्थ्यांनी शब्दमर्यादा पाळणे बंधनकारक आहे.
6) पुरवणी दिली जाणार नाही.

प्रश्न 1) मार्गदर्शन म्हणजे काय? मार्गदर्शनाचे प्रकार कोणते? सद्यस्थितीत शैक्षणिक, रोजगार आणि आरोग्य मार्गदर्शनाची गरज सोदाहरण स्पष्ट करा. [15]

किंवा

व्यवसाय आराखडा (पृथःकरण) म्हणजे काय? व्यवसाय आराखड्याची गरज लिहा. पुढील मुद्द्यांच्या आधारे कोणताही एक व्यवसाय आराखडा तयार करा.

- अ) शैक्षणिक आणि व्यावसायिक पात्रता.
ब) वेतन आणि इतर भत्ते.
क) नोकरीच्या अटी आणि शर्ती.

प्रश्न 2) समुपदेशन म्हणजे काय? कार्ल रॉजर्स यांची ग्राहक केंद्रित उपपत्ती स्पष्ट करा. समुपदेशनातील त्यांचे योगदान सोदाहरण लिहा. [15]

किंवा

मार्गदर्शन व समुपदेशनातील संशोधनाची गरज सोदाहरण स्पष्ट करा. शैक्षणिक व सामाजिक विषयाला अनुसरून प्रत्येकी एक समस्येचे स्पष्टिकरण करा.

प्रश्न 3) टीपा लिहा (कोणतेही चार)

[20]

- अ) अनुधावन कार्य.
- ब) मार्गदर्शनातील गृहभेटीचा उपयोग (गृहभेट तंत्राचा).
- क) कुसमायोजित बालकाचे वैशिष्ट्ये.
- ड) मार्गदर्शनाचे मानसशास्त्रीय अधिष्ठान.
- इ) नैतिक मार्गदर्शनाची गरज.
- फ) निर्देशित आणि अनिर्देशित समुपदेशनातील फरक (कोणतेही पाच मुद्दे)

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

PE-1028

[Total No. of Pages : 4

[6574]-32

M.Ed. (General)

**MED-405 : TESTING, MEASUREMENT AND
EVALUATION IN EDUCATION
(2015 Pattern) (Semester - IV)**

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Word limit for questions of 5 marks is 150.*
- 4) *Word limit for questions of 15 marks is 350-450.*

Q1) Explain the factors influencing test scores with the help of following points :
[15]

- a) Nature of test
- b) Psychological factor
- c) Environmental factor

OR

Explain testing with the help of following points :

- a) Meaning & concept
- b) Need
- c) Uses

Q2) Explain relationship between educational objectives, learning experience and evaluation with example.
[15]

OR

Explain following tests with example :

- a) Psychological tests
- b) Criterion reference test & Norm reference test.

P.T.O.

Q3) Write notes (any four) :

[20]

- a) Importance of question bank
- b) Online examination
- c) Importance of interpretation of test score
- d) Nominal and ordinal scaling method
- e) Diagnostic test
- f) Semester system

Total No. of Questions : 3]

PE-1028

[6574]-32

M.Ed. (General)

**MED-405 : TESTING, MEASUREMENT AND
EVALUATION IN EDUCATION**

(2015 Pattern) (Semester - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 150 शब्द.
 - 4) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350-450 शब्द.
-

प्रश्न 1) चाचणी गुणांकांवर परिणाम करणारे घटक खालील मुद्द्यांच्या आधारे स्पष्ट करा. [15]

- अ) चाचणीचे स्वरूप
- ब) मानसशास्त्रीय घटक
- क) परिस्थितीजन्य घटक

किंवा

परिक्षण (testing) खालील मुद्द्यांच्या आधारे स्पष्ट करा.

- अ) अर्थ व संकल्पना
- ब) गरज
- क) उपयोग

प्रश्न 2) शैक्षणिक उद्दिष्टे, अध्ययन अनुभव आणि मूल्यमापन यातील संबंध सोदाहरण स्पष्ट करा. [15]

किंवा

खालील चाचण्या सोदाहरण स्पष्ट करा.

- अ) मानसशास्त्रीय चाचणी
- ब) निकषसंदर्भीय चाचणी आणि प्रमाणसंदर्भीय चाचणी

प्रश्न 3) टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

[20]

- अ) प्रश्नपेढीचे महत्त्व
- ब) ऑनलाईन परीक्षा
- क) चाचणी गुणांचे अन्वयार्थ लावण्याचे महत्त्व
- ड) नामांकन आणि क्रमांकन श्रेणी पद्धती
- इ) नैदानिक चाचणी
- फ) सत्र पद्धती

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

PE-1029

[Total No. of Pages : 4

[6574]-33

M.Ed. (General)

EDUCATION

MED-406 : Advanced Educational Statistics

(2015 Pattern) (Semester - IV)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.
- 3) Word limit for the questions of 15 marks is 350 to 400 words.
- 4) Word limit for the questions of 5 marks is 130 to 150 words.
- 5) Use of simple calculator & staistical table is allowed.
- 6) No supplement will be allowed.

Q1) A researcher wanted to know the effect of Socio-Economic Status (SES) on the growth of self-efficacy of school children, For this purpose, he selected two groups - one from a metropolitan city and another from a village area. The scores of self-efficacy were recorded below in table. Can you conclude from the data by using Mann-Whitney-U test that the groups differ the distribution of self-efficacy? [15]

Metropolitan city Group A	Village area Group B
122	104
120	98
117	132
129	146
130	149
141	138
161	141
172	103
181	110
162	119
130	
147	
102	
116	
127	
$N_1 = 15$	$N_2 = 10$

P.T.O.

OR

What do you mean by term 'Regression'? Illustrate use of regression equations in Prediction. [15]

Q2) State the meaning of variance. Illustrate methods of analysing variance. [15]

OR

Explain skewness and kurtosis with example. [15]

Q3) Write short notes on (any 4) [20]

- a) Validity of test scores.
- b) Significance of correlation.
- c) Percentile scaling.
- d) Applications of Normal probability curve.
- e) Concept of biserial correlation.
- f) Diagonal method of factor analysis.

PE-1029

[6574]-33

M.Ed. (General)

EDUCATION

MED-406 : Advanced Educational Statistics
(2015 Pattern) (Semester - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
 - 3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्द मर्यादा 350-400 शब्द आहे.
 - 4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्द मर्यादा 130-150 शब्द आहे.
 - 5) पुरवणी दिली जाणार नाही.
 - 6) मराठी रूपांतराबाबत शंका असल्यास मूळ इंग्रजी प्रश्न विश्वसनीय मानावेत.

प्रश्न 1) संशोधकाला शालेय विद्यार्थ्यांच्या सामाजिक-आर्थिक परिस्थितीचा त्यांच्या स्व-कार्यक्षमतेवर होणाऱ्या परिणामाचा अभ्यास करावयाचा आहे. यासाठी महानगर व ग्रामीण भाग असे दोन गट करण्यात आले. स्व-कार्यक्षमतेचे गुण खालील तक्त्यात दिले आहेत. मन-व्हिटने-यु परिक्षिकेचा वापर करून तुम्ही डेटावरून असा निष्कर्ष काढू शकता का की दोन्ही गट स्व-कार्यक्षमतेच्या वितरणात भिन्न आहेत ? [15]

महानगर गट गट अ	ग्रामीण भाग गट ब
122	104
120	98
117	132
129	146
130	149
141	138
161	141
172	103
181	110
162	119
130	
147	
102	
116	
127	
$N_1 = 15$	$N_2 = 10$

किंवा

तुमच्या मते 'प्रतिगमन' म्हणजे काय ? प्रतिगमन समीकरणांचा, भाकीत करण्यामधील उपयोग सोदाहरण स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 2) प्रसरणाचा अर्थ स्पष्ट करा. प्रसरणाचे विश्लेषण करण्याच्या पद्धती स्पष्ट करा. [15]

किंवा

विषमिता आणि शिखरदोष सोदाहरण स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 3) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) [20]

- अ) कसोटी प्राप्तीचा सप्रमाणता
- ब) सहसंबंधाची सार्थकता
- क) शततमक क्रम
- ड) प्रसामान्य संभाव्य वक्राची उपयोगिता
- इ) द्विश्रेणीक सहसंबंधाची संकल्पना
- फ) घटक विश्लेषणाची कणिका पद्धत

